

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Postilla super Osee, Iohel, Amos, Abidiam, Ionam,
Micheam, Abacuk, Sophoniam, Aggeum, Zachariam,
Malachiam, Thobiam, Baruch cum epistola Ieremie,
Iudith, Machbeorum I. II, libros Sapiente, ...**

Nicolaus <de Lyra>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Postilla super Malachiam

[urn:nbn:de:bsz:31-87081](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-87081)

Incipit postilla super malachiam
prophetam capitulum primum

Omnis verbi hic incipit propheta
malachie et dividit in duas
partes scilicet in prophetiam et tractatum
qui incipit a **Dilexi** prima
parte describitur in potestate officii
prophandi sicut malachie tu dicit
Omnis verbi dicitur officium denuncian-
di vni dno officium dno in po-
te dicitur amicus eius **in** quez mo-
do loquedi quo scriptum est **propheta**
ostenditur tui vni huius sit
dominandum ad dicitur ad aserit per
reditur em captiuitatis babilonice
quo tpe prophetauit malachias iustus
rediens nome aserit obtinuit quia
captiuitas decem tribuit non redijt

2o non sentitur quia ex nomine tu
di **in** ma ad malachie i qm
malachiam malachias aut inter-
pretatur angelus dno **Ex** hoc aut
dixit aliqui qd fuit angelus in cor-
pe assumpto **Alii** us qd fuit esdras
serba seducta no hnt auctoritate ex
scriptura qd dno cad facultate contem-
nuntur qua pbanntur **Dilexi** uos
Hic incipit tractatus **Circa** quem
probandi qd principalis intentio propheta
fuit denunciare qd aduersa ut diffusius
dictu fuit in principio **Genie** Et id
malachias pmo arguit multiplex
peccatu pti **2o** denunciat aduersu
qd cao iij quia penitentia de peccatis
e dispositio ad receptione redemptionis
Quia dicitur math iij penitentia agi-
te appropinquabit em regnum celoz
pma diuiditur in tres quia pmo propheta
arguit sacerdotes et pti conuicti
2o magis diuisim i filius **3o**
item conuictim i **Numquid** arguitur
pmo arguit omnes simul de ingra-
titudine imperpna di dicit **Dilexi**
i uos **et** hec in gratitudo patet ex
responsione pti tu dicit **In** quo dilexi
asti nos quasi dicant non apparet
erga nos tua dilectio specialis pre-
cedas **Sed** hec responsio tamquam
falsa concluditur ad subditur in pa-
sona dei **Nonne** frater erat esau
iacob qd dicitur sic quia sunt filij e-
iusdem patris et matris ut patet gn
exo **Et** dilexi iacob dando ei ben-
dictione paternam et hereditatis q
missione que tamen a iure orant

tur patris primogenitus. Quia autem
odio habui denegando ista pater tu ta-
ma est primogenitus. Ut patet genes
xxv et xxvi. Hoc autem dilectio iacob et
odiu iesai sunt signa electionis et re-
probationis eterne. Et sic allegat aplos
Ro ix ca^o et in hoc apparet dei di-
lectio specialis ad iulium apst qui de-
scendit de iacob et nomine alio dictus
est apst' genes xxxii. Quod ostendit
specialis dilectio ad apst' et odium ad iulium
descendit ab esau per effectum. Et
posui montes eius. et terram esau mo-
tiosam per nabuchodonosor regem
et hereditatem eius in dracones. Haec
enim animalia solent hincire antra
deserta et in ruinis edificiorum. Quod
si dixerit ydumea. et aplos ydu-
mee. Distructi sumus sed reuerteret
edificabimus terram nostram melius
quia iudei reuasi reedificauit suam
hoc excluditur ad subditum imperio
dñi. Quia edificabunt et ego destru-
et vocabuntur tunc impietatis. et tra-
mqua arguit impietatis. Quia per
dñe natus est contra terram et iulium
in ea habitant. Et oculi vtri iudei
videbunt vindictam meam in ydu-
meis qui semper sunt vobis male-
ti. Et vos dicetis magnificet dñe
et appareat magnitudo eius super
terram apst' ipsam et habitaculum eius
ab hostibus ptegendo et in bonis
multiplicando. ¶ Filius. Hoc con-
sequenter arguit sacerdotes et
apst' diuisim. Et primo de petris

iudeu. Quod maximum est in prima
duas quia primo arguit sacerdotes
Quod vulgares et et vos prima ad
huc in duas quia primo sacerdotum
sacrificium excluditur tamquam matu-
Quod sacrificium noue legis concludit
tamquam deo acceptissimum. Inan est
¶ Circumstantia sciendum quod licet totus
apst' dixerit dei filius exodi iiii
filius meus primogenitus apst' ta-
me sacerdotes ad eius ministerium
deputati dicebantur dei filii et ser-
uino speciali et sic loquitur hic
filius honorum. primum et tenet
honorat quia habet ab eo committentem
et dominum et filius dñi sui sup-
ple timebit quia non est in hebreo.
nec in libris correctis sed subintel-
ligitur. Si ergo pater ego sum et
accipitur hic si pro quia quia deus
est pater omnium per creatorem et iudicem
specialiter per legis datorem que
non sunt data alijs apst' quod est
xlvii. Non fecit taliter omnium nationum
et iudicia sua non manum festinauit
eis et adhuc sacerdotum specialium
quos ad suum elegit ministerium. Vbi
est honor meus quod d. non michi
desertis honorem ut deberetis.
¶ Et si dñs ego sum si per gub-
nationem vtri speciale. Vbi est timor
meus quod d. non aparet in nobis
¶ Et sciendum quod vbi dicitur hic et
si dñs ego sum. In hebreo. Et si
domini ego sum. In quo designat
iudeo pluralitas personarum in vni-
tate essentie quia nomen plurale

noue legis quod e' cuncta ista quod
 e' mundissimum et deo acceptissimum et
 in omnibus et nationibus sunt alia
 xpiani h' sacrificia offerentes et
 mundiciae magnum e' nomen et loqui
 defuit per modum quibus propter ter
 rorid e' propheta. Et nos hic com
 pph' arguit p'teres quia illi qui
 debebant offerri oblationes mundas
 et leuitas offerrebant de peioribus in
 uentur in ista. Et nos hic arguit
 in dicitur. Et uos uoluitis illud
 s' nomen meum quatuor e' in nobis
 In eo q' dicitur sicut et sacerdo
 tes mensam contaminata e' et
 p' i' fia' h'ite oblatio. Demoni
 bus homin' cu' igne qui deuorat illud
 et cu' igne qui erat semper in altari
 holocaustorum ad cremandum adipem
 sacrificiorum qui potat fici et quibus
 mag' legit et eod' mo' arguuntur
 de sacrificiis i' offendit et dicitur nos
 mendacit' censendo ralia sacrifi
 cia offerre. ecce delaboc a' cu' mag' e'
 laboc potimus ralia sacrificia offer
 re propter paupertatem nram et
 ex s'istat' istud a' boni quod
 debebat offerri aduersus qua
 si ad nihil. Et multi sunt dora
 p'mis claudu' et languorid' et
 ita q' erat i' duplo peccatu' p'm
 contra p'mu' et aliud contra deum
 s' offerre lege p'hibitu' et q' ista
~~intelliguntur de popularibus~~ To
 sequitur. Non suscipiam illud ac
 ceptando et q' ista intelliguntur
 de popularibus offerentibus ostendi

per hoc q' subditur maledictus de
 losus qui h'it in grege suo mascula
 et ual' bonu' et apud ad sacrificandu'
 et notu' faciens de sacrificio deo of
 fendo. immolat debile ual' lang
 uorid' uel alias meptu' ad offendu'
 quia rex magnus ego s' super omni
 creatura et nomen meum horribile
 et tremendum. **Cap. ii**
A tunc aduersus. Hic q'nter
 arguit p'ph' sacerdotes
 et p'lm' de p'te' contra q'
 imo et tu' h'it aliquid p'm' de
 peccatis contra deum et diuidit
 in duas partes quia p'mo arguit sa
 cerdotes. De popularibus i' n'quid
 p'nta p'm' ponitur monito cu'
 dicitur ecce mit' aduersus mandatu'
 hoc o' sacerdotes q' d' debetis dili
 genter attende' q' si noluerit p'mi
 am uos. To' sequitur amittam
 nos ex parte quam supra modu'
 timebant quia auari et cupi erant
 et maledictam b'ndictionibus v'is a
 que conspiciuntur b'ndic' s'z omnia
 et bladi' et h'umori' ita q' ad
 p'enna. Sicut exponit. Pa' s'z
 subditur causa q'm non potuerit su
 per eos s'z ex p'te' offensa v'is debi
 to mo' deum colendo et p'lm' in
 sciendo. Ecce ego p'nta vobis brach
 iu' assistendo vobis victu' et
 sustentatione et dispergam super
 vlnus v'is sterus et ex celebra
 tionibus h'umori' no' reportabit
 honore' sed confusione' et affim'et
 vos sicut s' status itaq' c'nt'

contempnibiles sicut et ipm et
 factis per experientia incedunt
 quia nisi ad nos sacerdotes et leu-
 itas mandanda sunt de cultu dei et
 doctrina ipm ut esset pacta leui x-
 tu tibi leui que sunt ad hoc adeo
 electa. Nam ij m^o pactu meo a lex
 fuit tu co vite et panis fuit em
 pmissu adeo qd ipm coniet mpare
 si legem seruet et sic fuit imple-
 tu quam diu seruaunt. Ut patet
 ex deusu vetis testamti. Et dedi
 ei timore stz moysi et aaron et
 pluribus ab eis descendebus quide-
 im tunc tunc lex uitatis fuit moe
 eius adoranda ipm et iniquitas
 nonne inuenta in labijs eius. Et
 sm aaron fecit vitulu conflari
 lem fuit ex timore mortis uerdictu
 e plenus exo. xxxiij quia nec ope
 nec alij leuete credidit qd inuicib
 eet aliquid minus qd patet exo
 qd tota tribus leui uixit se moysi
 ad interficiendu alios qui peccauerunt
 in ydolatriam vituli exo. xxxii. Inpa-
 te et equitate ambulauit man uis-
 te. Vnde et deuote colendo et in-
 tos aut ab iniquitate ipm do-
 tendo. Hoc em pmet ad officiu
 leuitico et potissime sacerdotu
 Quid subditur labia em sacerdotu
 at et subditur causa quia angelus
 dm creatus e. Et em officiu an-
 gelicu stz colere deo et dirigere ipm
 sicut angeli in misteriu missi

ppter salutem electo. p semper in-
 dem facie pns que melius an-
 xviii. Vos aut sacerdotes et leuire
 hinc tibi recessistis deua qua te-
 merunt moyses et aaron et alij us-
 ti et scandalizastis plurimos in lege
 a fuis eis occasio delinquendi.
 scandalu em e impactu pedis ada-
 liquid qd facit mcedere omne malu
 aut sacerdotu et docto facit exde
 ipm. Vnde dicit saluator. Censur
 et dicitur. Si aut censu reco du-
 catu prester ambo in fouea cadut
 ppter qd dicit gregorius in pastorali
 In pastore per abrupta gradit cons
 e ut grex ad precipitiu sequatur qd
 rina fecistis pactu leui de officio sa-
 cerdotu. ppter quod et ego dedi uos
 contempnibiles et humiles. *rabiatos*
 et accepistis faciem in lege iustificates om-
 niu pnuine. Sacerdotes em uidi-
 cabant ipm more pa reditu de
 babilone. ¶ Nunquid postquam
 reprehendit sacerdotes et leuitas de
 malo regimine ipm. Hic conter ar-
 guit cetos de contemptu ipm et
 pmo in gradali tu dicit. Nunquid
 non omnis pater ut qd sic. Vm
 ueritue aliqui. Vel abraham stdm
 alios et e om ipm. Nunq non
 deus omis recant uos qd sic qd
 omes ate hinc recant adeo in-
 mediate. Quae ergo desinat un-
 quisq uem stem suu ppter pau-
 peritate sua qd. no hemg causa
 violans pactu pmi nostrae.

legem datam patribus meis que p-
 ripta p[ro]m[iss]e dilige. Quia in speciali
 arguit arguit contemptu uxoris que
 debet esse una cum viro cum dicitur
 transgressus est iudas et statim
 gressus specificatur cum subditur quia
 contumaciter iudas sanctificatus d[omi]n[us]
 et latam quam dilexit d[omi]n[us] s[ed] et ha-
 buit s[ed] iudas. Illi de regno iude
 filiam dei aliam. Venientes enim de
 babilone contempserunt uxores suas
 iudeas que ex frequen[ti] partu et labo-
 ritate erant demeritate et duxerunt
 mulieres alienigenas ut pat[er] primo es-
 dre nono et ipse tenebant in do-
 mibus suis sicut ancillas ancilla
 non docent pueros suos mores suos
 et sic alienigenas docebant filios
 iudeis gentes idolatrie que
 pessima. Non sequitur et disperdat
 d[omi]n[us] virum qui fecit hoc iniquum
 et dispersit eum magnamque par-
 tem et offendentem iniquam et detestabilem
 sacerdotali quia in illa tribu inue-
 niunt viri qui acciperat uxores
 alienigenas primo esdre x c. 10.
 Et in hoc versu scriptis opele-
 batis lacrimis et recedentes expro-
 re hoc peccatum absque emissione
 alienigenarum quod tunc erat falsu[m]
 ita subditur ita ut non respiciat
 et dixit quod obcausam non
 dimittitur astud delictum per solu[m]
 sacrificium. Ad quod respondetur in dr
 Quia d[omi]n[us] testificatus est inter te et
 uxorem de mutua colitacione et
 dilectione. Dicens per adam apphite

gen[er]i et ubi abidem fuit declarata
 Quam obrem relinquet homo p[ro]ter
 suu[m] et matrem suam et adh[er]ebit
 uxori sue et erunt duo in carne
 una qua[m] tu desperasti tenendo ea
 ut ancillam. Et hoc p[ro]ceptum tua r[ati]o
 sona non ancilla et uxor fedietur
 per consensu[m] animorum qui facit
 matrimoniu[m]. Nonne amicus fecit q[ui]
 d. sic quia unus deus fecit adam
 et eam et respiciu[m] suu[m] eius e[st]
 Ad hoc deus enim fecit mulierem de
 costa viri ut sicut sunt una caro
 una sunt unus spiritus et una anima
 dilectorum coe[rum]. Et quid unus querit
 in p[ro]p[ri]e dei q[ui] ad hoc e[st] iuris
 seu conuicio matrimonij ut inde
 p[ro]cedat semen ad cultu[m] dei. Quid
 sequitur. Custodite ergo spiritum v[est]rum
 et bonam voluntate ad uxorem tuam
 sicut ad te habens dimittit d[omi]n[us] d[omi]n[us]
 libellu[m] repudij ut sic possit aliam
 et non sicut ancilla atque uolenter
 expelletur. Hoc enim e[st] iniquu[m] malu[m]
 qua[m] affligit uxorem sine t[ame]n ut an-
 cilla libellus enim repudij non sicut
 tante suus ut perse h[ab]itus sed ad
 maius malu[m] evitandu[m] ut diffise
 declarati dentro xviii. Opelet
 aut[em] iniquitas uestrum et u[est]ra
 uestrum et u[est]ra sicut enim sonat tra
 hebraica que non p[ro]t[er] ad
 feminam sed ad masculu[m] tantu[m]
 sicut in modu[m] loquedi hebraica et
 e[st] sensus opelet ut a p[ro]p[ri]e dei am
 dictam sic apparebit iniquitas

Viri despiciatis uxore mo pre-
dicto sicut apparet aliud quod po-
super vestimentu eius **Capitulum**

Laborae festis Hic inci-
pit capitulum in hebreo u
incipit aduersus q dem-
natio et diuiditur in duas partes
quia pmo oratio huius demniationis
ponitur Quia demnatio subdi-
retur Circa pmo sciendum q
pplius iudeorum saltim q magna pte
uidens alias gentes in hoc mundo
psserdi ut caldeos persas et
medos qui erant Volante et se
frequenter de pmi et captiuu dice-
bat q deus diligebat malos et de
fuitoribus suis no curabat Vel
q de illis in fuisibus puidemano
helant ex quo fuitentes sibi pi-
neglegebat et sic deo mponeret
malicia malos diligendo ueligno-
rancia merita et demnita homi no
videndo et utriusq e exronca et
deo adiosim qo subditur laborae
festis Inm m fmonibus vnde
blasphematois et loquitur spynia
de deo quasi de homie afflicto de
malo p audit meo q dicitur exronce
admis qui sunt malu n et ex dic-
tis patet sententia Qui tte tte
vbi e deus iudicij r diuidit am-
inter bonos et malos **¶** Hic
conter de nuntiatu qo aduenus in
quo fit bonos et malos distretio
quia m pmo aduati qo factu e
iudicium distretionis Vocandi a

¶ La m

liquos ad gram cetis dimissis iusto
dei iudicio licet nobis occulto sed in
scto aduati fiet iudicium distretionis
malos puniendo et bonos pmanendo
Sic ergo pcedit quia pmo vterq
aduatus demnietur et qo predictus
error euariatur **¶** In ualuerit q
ma mduas quia pmo pmi dicta de
muntio qo ppli monito i ego p
adhuc mduas quia pmo muntiat
vterq aduatus **¶** Vtriusq effec-
tus ubi qpe em **¶** Circa pmo pmo
demnietur pmi aduatus q ai
dicatur m psona q ecce ego mit-
tam angelu meu a nathaz baptis-
tam qui magis dixit vitam iuge-
litam mtrus qua huan **¶** q em her-
scriptura dicitur de po ad lictam ps
mt xi vbi dicit saluator de nohe
Hic e de quo scriptu e ecce ego mi-
toit et parabit vnam quia pre-
dicato et baptisimus aohis fuit que-
dam pparatois ad predicatois et
baptisim xpi **¶** Et statim veniet
adomplu suu quia xpus a oblatu
fuit et ubi predicauit et multam
varula fecit Inator que nos queit
a xpus nuga aduatu fime desidera-
bant patres antiqui et angelus
testameti quia xpus fuit mtrus
nouu testamti ut p dixat qem e
xxxi **¶** 2o demnietur aduenus qo
29 tu dicit ecce venit a venit
diuidualiter ad iudicium et quis
pote rugitae diem aduatus eius
quasi dicit nullus vnde dicit mt
xxviii De die illa et hora ni

sit atq. Et quis stabit a potit stac
 ad iudicandū cū Quia sicut p̄mus
 aductus fuit in humilitate et man-
 suerudine atq. p̄dne cū in p̄tate
 et tūre ¶ **I**pe em h̄ic cōter
 ponitur effectus utriusq. aductus
~~aliquo ad fidem~~ tū in quodam
 generali et p̄mo p̄m 2. no p̄i
 et atredam Effectus aut p̄m
 fuit vocatio aliquorū ad fidem
 quos m̄p̄m̄tia cū p̄bavit q̄
 aut in fōnate p̄tūlarocē in
 iudea h̄ic patet in artibus ap̄toꝝ
 m̄p̄h̄ibus locis et p̄p̄a per m̄tā-
 rānos in omnibus paratibus orbis
 et hoc e q̄ dicitur Ipe em quasi
 agnis conflans ad p̄barone cler-
 torū et q̄i heretici fullem̄ qua v-
 tuntur fillones ad purificandū
 vestes et faciendū m̄ndas ¶
 purgabit filios leui. r. ap̄toꝝ
 quorū aliqui s̄m̄t de tribu leui et
 om̄s s̄m̄t nove legis c̄pi ad per-
 fectam m̄ndiciā deducendo ¶
 erunt d̄no offentes sacrificia a-
 cutāstiam p̄nāia legis sacri-
 ficia figuratam sicut p̄fecta
 p̄lura p̄fecta et placebit d̄no
 atq. quia illud sacrificiū nō des-
 deo acceptissimū sicut dicit sc̄n-
 li et anni antiqui Unde mea-
 none missē dicitur Sicut accep-
 ta h̄ic dignatus es m̄m̄ia p̄u-
 tū iusti abel et sacrificiū patri-
 arche m̄ abrahā et q̄ obavit
 f̄ sacerdos tuus messedec mel-
 chisedech Sciendū tamē q̄ n̄

tud sicut non designat equalita-
 tem sed correspondentiā vel figu-
 rata ad figurā Sicut em res figu-
 rata ad figuram excellit figuram
 sic sacrificiū nove legis q̄ cūctis-
 tia ad om̄ia vetis legis sacrificia
 ¶ **E**t atredam h̄ic ponitur effec-
 tus aductus a cū dicitur Et atre-
 dam aduect in iudicio quia x̄pus
 veniet ad iudiciū in fōma h̄ic
 tamē glōiosa et extēstis uelox
 quia illud iudiciū breui t̄p̄e cōpe-
 ditur maleficis et adultis atq. a-
 quibusq. peccatoribus quia vir-
 tute p̄ nota s̄m̄t omnibus cor-
 peccata et sententiā iudicij iusta
 Ista tamē peccata p̄cialit̄ exp-
 m̄it̄ que crudelitate m̄p̄m̄ta s̄m̄t
 et m̄t̄ xxv ubi processus illius
 iudicij ponitur a saluatore ¶ **E**go
 em h̄ic cōter p̄ extremū iudicij
 ponitur mōm̄to p̄li que tū
 nō habuit locū sed ante dicit̄ ip̄s
 ego em d̄ns ad quē spectat am-
 gnale iudiciū et nō mutor m̄m̄c
 ip̄o licet sit mutacō in effectib̄
 meis s̄m̄t m̄ uacitate m̄itorū et
 demitorū hom̄i et res filij aarō
 non estis consumpti licet hor de-
 meruissent v̄ra mala. Et salua
 aliquos ex m̄a m̄s̄icordia ¶ **U**bi
 em p̄tū v̄rorū accipis quia
 cito p̄ d̄aconē legis m̄ m̄nse
 s̄m̄ai peccant̄ m̄adoracōe om̄m̄
 exo xxv Peccant̄ ad me p̄ am̄
 penitentiā et reuertar ad uos p̄

clemencia et dixit vobis male
 excusando in quo reuocem q d.
 non declinamus adeo magis contra-
 rudo prouidetur tui subditur Si af-
 fuger homo deum quia uos configis-
 tis In hebreo hi Et uolentabit
 homo deum quia uos uolentatis
 me loquitur em scriptura dedecore
 de homine magis bona per uolentia
 rapuit Decime dei sunt q suste-
 tate mstroz suoz que retine-
 bant in iusto iudeis laus No
 subditur Apud erimib qui debebant
 leuitis Inymittunt que debebant
 sacerdotibus et ad hanc sententia
 reducit translatio ma Homo em
 dicto mo uolentatus stdm quez
 loquedi dicitur usq ad cor confix-
 us et impunita uos maledicti
 estis In pena em dicti parati deo
 m mitebat stultitatem tironastem
 No subditur In fere omes decima
 in horreo s; leuitate et pbate me
 a effectu bonitatis mee In de de-
 cime fecitis q debetis No subdit
 si no apparuit uobis cathanu-
 tas reli Dando uobis pluuia
 et rores ad fecundacione tra quom-
 entes et effundes uobis bndictioz
 a bonoz spaliu multiplicacione
 et mteyabo p uobis deuorante
 a faciam q uenies vrens lonis-
 te et huiusmodi non deuorabunt
 seu peiorabunt tre nascenna et
 beatos uos dicent omes gentes

que sunt inuiti vob ex bonoru
 vobis multiplicacione Ita tunc pro
 missio est subcondicio s; si fecerit
 bene q quia non fecerit pmissio non
 fuit impleta **¶** Inualuit hic
 error supra potius remouet et di-
 uiditur in duas ptes quia pmo dic-
 tus error reperit ut aliquie adda-
 et stdo euariat a Tunc locuti Circa
 pmo dicitur in perso di Inualuit
 super me uerba vna a contra me
 sunt multiplicata et que sunt subdi-
 camis est qui seruit deo quia ad
 hoc no sequitur aliqua eius retri-
 butio quia sicut dicto e sup me me-
 gabant deo hie p uidentia de actibz
 huiusmodi uel iusticia et ad uicqz se-
 quitur defectus boni retribucione qo
 subditur in persona talu Et quod
 emolumentum quia custodimz pcepta
 eius qd amillo Et quia ambulans
 tristis a reuultis afflicti In in hebreo
 hebreo Et quia ambulans degnitati
¶ No alius concludabam ergo
 nunc a impni contra vros dicitur
 arrogantes a eleuatos in pompa
 et poteria quia bn e eis impni
 ta nec expecta alia s; quide edifi-
 cari sunt in domibus et possessi-
 onibus et temptant deum qm
 puocando et contempnendo et
 salui facti sunt Equo concludit
 q no hat de malis eoz noticia
 vel si he q decalibus no fecit ius-
 titiam **¶** Tunc locuti hat conter-
 dictus error tollitur et pmo succu-
 reas magis diffuse ead in i; Circa

p̄m̄i dicitur Tunc locuti sunt time-
 tes deū quia confiteantur d̄nam pro-
 uidentia et eius iusticia ad om̄ia se
 extendē. Quis quiss̄ tū p̄mo suo
 de p̄m̄i acce bonorū et punitōe malorū
 in seculo futū. Nō subdit et atten-
 dit d̄ns. Hic accipitur et pro
 idē sic em̄ loquebant̄ ad iudicem
 Attendit d̄ns. s̄ bona et mala. q̄
 sunt imp̄m̄i circa quā scriptus ē
 liber a. asta sunt in d̄na p̄m̄a in
 delibit̄ et erit in aīr d̄ns qui
 non p̄t̄ mentari. Indie qua ego fa-
 cio. n̄ indie iudicij. Anpeculu r̄
 p̄m̄i am̄abile et familiare et
 partem eis ap̄m̄i em̄ sicut par-
 tit filio suo qui castigat eū ne
 maneat manus m̄d̄. Et cōtri-
 m̄. s̄ ad me uos qui estis imp̄m̄i
 eū et addidit̄ quid sit m̄tor
 iustū et imp̄m̄i quā licet iustū
 imp̄m̄i castigetur tamē per hoc
 consuetū. In bonis gr̄e et p̄ca
 ad bona gl̄ie redire.

Ate hic predictū
 error remouetur magis
 explicite cōp̄m̄atōe bo-
 norū et punitōe malorū et
 p̄mo ponitur malorū punitōe et
 bonorū retributōe et orietur
 Circa p̄m̄i dicit̄ ecce om̄ dies ve-
 niet̄. s̄ iudicij. sicut̄ q̄ ignis
 ram̄m̄is quā illum diem p̄t̄
 det̄ ignis conflagratōis ad pur-
 gationē elem̄torū et eam sequi
 ignis achēne ad punitōe re-

borū. Nō subdit̄. Et erit om̄is
 sup̄bi peccatores contra deū et
 om̄es facientes imp̄m̄i p̄tata
 contra p̄m̄i stipula in candio
 achēne deputata que nō relinquet
 eis radicem quā p̄ finale p̄m̄i
 non est t̄p̄s neq̄ locus reitendi
 ad gratiā. **U**t orietur. Hic con-
 sequenter ponitur bonorū retributōe
 n̄ d̄i et orietur vobis timētibz no-
 mē meū timōe filiali qui h̄t̄ am̄m̄
 am̄m̄itatem sol iusticie et x̄p̄s qui
 tūc apparebit̄ electis retributor sal-
 uator iustis et sanctorū imp̄m̄i
 eius orietur quā per op̄m̄i gl̄ie
 et corp̄s consequatur. Exordium
 ad consideratōe p̄ne reborū qui
 euadent et salient sicut om̄ibus de
 arm̄eto quā talis iustū et eis ex-
 ultatōis occasio n̄ p̄ter eius eua-
 sione n̄ p̄ter d̄m̄e iustie nuptiarū
 Am̄ q̄ dicit̄ p̄s p̄s l̄on̄ letabit̄ iustū
 cū uideat̄ vindictam aīr et calcabit̄
 imp̄m̄i cū fuerit cūis et afflicti pe-
 na ignis achēnalis quā corpora
 imp̄m̄i non numerabunt̄ sed p̄
 uiuent et semper euadent. Indie
 qua ego facio et indie iudicij. **M**e-
 mēto te. Hic quōt̄ ponit̄ quālibet
 monitōe et magis iudeat̄ quōm̄ plu-
 res comitent̄. In iudicij cū d̄r̄ me-
 mēto te legis moī s̄m̄i mei. Quia
 fit mēto de aduētū x̄p̄i. **U**m̄ q̄ dicit̄
 saluator ip̄s. **S**i crederetis moī
 crederetis forsitan et michi quā man-
 dauit̄ in oedi. **Exo xx** Precepta s̄ de
 calogi que seruanda sunt imp̄m̄i noui.

testamenti et iudicia a illa q̄ conti-
 nent iustitiam adveniendi ad prop-
 riam que similiter fuerunt in noua
 lege licet non eod̄ mō q̄nt ad omnia
 quia p̄cepta iudicialia q̄ fuerunt in no-
 ua lege obligant ut de nouo instituta
 Decretis non firmiter quia
 illa sunt totaliter exclusa in noua lege
 n̄ q̄ n̄ p̄nt obſeruari. Et q̄ exam-
 resp̄t̄ noui testam̄ti figur̄ et n̄ testa-
 unt aduenire oritate. **Ete ego misit**
vobis heliam p̄ph̄am qui ad hoc reser-
 uatur in iura n̄ enoch ut p̄dicent con-
 perfidiam antixpi. **Et subdit anteq̄**
veniet dies d̄ni quia illa die p̄ce-
 det persecutio antixpi. **Et comitetur**
cor patru ad filios reducendo illos q̄
 t̄nt increduli erunt ad fidem xpi in
 quom crediderunt. **patres antiqui et sic**
illi patres diligunt filios et comiso
in caritate. **Ne forte veniam** An-
 hebreos non e forte quia aduentus dei
 ad iudiciu certus e. **Potest etiā dici**
sdm̄ translatōz meam q̄ n̄o p̄mittit
 hic forte p̄pter incertitudinē aduentus
 sed p̄pter incertitudinē h̄is denari. **In**
gyp̄tis dixit ap̄th̄act̄ p̄mo Non e
 v̄m̄ n̄q̄te t̄p̄a uel m̄m̄ta. **et percu-**
ram t̄ram et h̄m̄nes m̄tra ḡn̄al̄
 anathemate. **et m̄somp̄n̄a** separacōe
 ab ea licet aliqui s̄ d̄ni ad h̄m̄nt̄ in
 somp̄n̄a fructōe. **Quam nobis con-**
cedat qui cū p̄re et sp̄u sancto oruit
 et regnat in secula seculor̄.

Exph̄t malachias p̄ph̄a cum cōis
ph̄etis

Incipit prologus magistri nicolai
dehra de ordine fratru minoru sacre
theologie doctore super libros non ca-
nonicos quos exponendo prosequitur
sdm̄ ordinem t̄p̄is quo scripti sunt
et p̄mo incipit prologus super th̄-
iam

[Faint, mostly illegible text in a smaller script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]